

عنوان مقاله:

جای نام شناسی آبادی های شهرستان بیرجند؛ نمونه موردی واژه های خان و ماه

محل انتشار:

دوفصلنامه زبان و زبان شناسی، دوره 16، شماره 31 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

احمد حیدری - استادیار باستان شناسی، گروه هنر و معماری، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران

احمد بر آبادی - دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی

خلاصه مقاله:

جای نام شناسی ازجمله شاخه های علم زبان شناسی تاریخی است، که قدمتی بیش از ۲۰۰ سال دارد؛ معمولاً با مطالعات شرق شناسان و باستان شناسان همراه بوده و به مرور زمان، این دانش تغییر کرده و ساختاری علمی یافته است. شهرستان بیرجند در خراسان جنوبی ازجمله مناطقی در کشور است که به دلیل دوربودن از کانون های جمعیتی و راه های اصلی مواصلاتی، برخلاف مناطق شمالی خراسان، کمتر مورد تهاجم اقوام بیابانگرد قرار گرفته است. از این رو، جای نام های این منطقه کمتر دستخوش دگرگونی شده و در تعداد قابل توجهی از جای نام ها، از نظر مورفولوژی ساختار زبان پهلوی حفظ شده است. هدف از این پژوهش بررسی و معناشناختی واژه های «خان» و «ماه» و مشتقات آن در جای نام های شهرستان بیرجند است. نتیجه این پژوهش آن است که واژه پهلوی «خان» در زبان کردی «کانی» و در تالشی کنونی و تبری باستان «خونی» به معنای چشمه است؛ این واژه در خراسان جنوبی به معنای چشمه مصنوعی، چاه یا قنات است و معادل فارسی آن پس از اسلام چهکنند می شود. واژه دیگر «ماه» است که در زبان پهلوی به معنای ده است و با مشتقات دیگری در جای نام های توابع بیرجند مشاهده می شود.

کلمات کلیدی:

بیرجند، جای نام شناسی، خانه، خان، ماه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1581232>

